

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Handlingsplan för jämställdhetsintegrering på Boverket 2015–2018

Datum: 2015-09-22

Diarienummer: 213/2015

Nationella sekretariatet
för genusforskning

JiM - EN DEL AV NATIONELLA SEKRETARIATET FÖR GENUSFORSKNING

Innehåll

Handlingsplan för jämställdhetsintegrering på Boverket 2015-2018	0
1. Sammanfattning	2
2. Kontaktpersoner för arbetet med jämställdhetsintegrering	2
3. Godkännande	2
4. Bakgrund och nulägesbeskrivning	3
4.1 Process för framtagande av handlingsplan	3
4.2 Myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering hittills	3
4.3 Myndighetens befintliga jämställdhetsuppdrag	7
4.4 Utvecklingsbehov	8
5. Jämställdhetsperspektiv på myndighetens uppdrag och mål	8
5.1 Myndighetens kärnuppdrag	8
5.2 Jämställdhetsperspektiv på kärnuppdraget	10
6. Genomförande	11
6.1 Organisering och styrning	11
6.2 Kompetensförsörjning	11
6.3 Samverkan	11
6.4 Uppföljning och utvärdering	12
6.5 Hållbarhet och lärande	12
6.6 Utvecklingsarbetets förutsättningar	12
7. Mål- och aktivitetslista	13
8. Bilagor	19

1. Sammanfattning

Boverket är en av de 18 myndigheter som deltog i satsningen på jämställdhetsintegrering under 2014. Boverket kommer att arbeta vidare med att genomföra jämställdhetsintegreringen av verksamhetsledningssystemet, att färdigställa arbetet med en modell för remissarbetet samt att fullfölja arbetet med Boverkets tre basenkäter, med syfte att se till att jämställdhetsperspektivet utvecklas i samtliga led, från framtagande av enkäterna till bearbetning av resultaten. Härigenom får Boverket en långsiktig garanti för att jämställdhetsintegrering av kärnverksamheten sker kontinuerligt. Boverket kommer att utveckla sitt arbetssätt så att könsuppdelad statistik regelmässigt används där detta är relevant. Rutiner kommer att skapas för att säkra att texterna om plan- och bygglagen, i PBL Kunskapsbanken och i Boverkets byggregler, kvalitetssäkras ur ett jämställdhets- och ett genusperspektiv. Utvecklingsarbetet kommer att omfatta bild- och språkanalyser som regelbundet återkopplas till medarbetarna. Utbildning i genuskunskap kommer att ingå vid introduktion av nyanställda chefer och övriga medarbetare. Jämställdhetsperspektivet kommer att belysas i arbetet med kompetenssatsningen i PBL Kompetens. Erfarenheterna från utvecklingsprojekten om trygghet och jämställdhet i stadsmiljöer samt om jämställda offentliga miljöer, kommer att följas upp och spridas. Jämställdhetsaspekten ska beaktas i Boverkets vägledning för kommunernas arbete med riktlinjer för bostadsförsörjningen. Boverket ska verka för att få fram ökad kunskap om jämställdhetsperspektivet i byggsektorn.

Denna handlingsplan omfattar perioden 2015–2018.

2. Kontaktpersoner för arbetet med jämställdhetsintegrering

Kerstin Hugne, utvecklingsledare
0701-853 122
kerstin.hugne@boverket.se

Mona Johansson Rapp
0701-853 188
mona.johanssonrapp@boverket.se

Kerstin Andersson
0701-853 199
kerstin.andersson@boverket.se

3. Godkännande

Boverket den 22 september 2015

GD, Janna Valik

4. Bakgrund och nulägesbeskrivning

I denna handlingsplan redovisar Boverket en uppdaterad plan för hur myndigheten avser att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering under 2015–2018. Syftet är att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Arbetet har utgått från Boverkets tidigare uppdrag om jämställdhetsintegrering 2013–2014.

Uppdrag 14. Jämställdhetsintegrering i regleringsbrevet 2014

Med utgångspunkt i tidigare uppdrag om jämställdhetsintegrering 2013–2014 (dnr S2013/8937/SAM) ska Boverket redovisa en uppdaterad plan för hur myndigheten avser att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering under 2015–2018 i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Av planen ska framgå väntade resultat samt vilka åtgärder som Boverket avser att vidta med anledning av de utvecklingsbehov som identifierats i myndighetens tidigare arbete med jämställdhetsintegrering. Vidare ska planen beskriva på vilket sätt jämställdhet kan integreras och bli en del av myndighetens ordinarie verksamhet, exempelvis i myndighetens styrprocesser. Planen ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet med kopia till Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2015. Boverket ska årligen redovisa åtgärder och resultat i myndighetens årsredovisning för 2015–2018. Myndigheten ska även lämna en separat redovisning i särskild ordning senast den 22 februari 2018, och då beskriva och analysera resultatet av genomfört arbete 2015–2017.

4.1 Process för framtagande av handlingsplan

Planen har beretts av Boverkets arbetsgrupp för jämställdhetsintegrering. I gruppen ingår Kerstin Andersson, Mona Johansson Rapp, Christina Johannesson, Micael Nilsson, Tove Lundmark Söderberg, Marie Sand och Kerstin Hugne, projektledare. Arbetet har utgått från de förslag till fortsatt arbete som kom fram i arbetet under 2014. Dessa förslag omfattar bland annat justeringar i verksamhetsledningssystemet, VLS, vidareutveckling av en modell för remissarbetet, att implementera ett jämställdhetsperspektiv i Boverkets tre basenkäter (se sid.5), öka nyttjandet av könsuppdelad statistik, fortsatta språk- och bildanalyser, belysa behovet av ny forskning inom området Byggd miljö och jämställdhet samt återkommande kompetensutveckling för medarbetarna i jämställdhetsintegrering. Samtal har förts med samtliga enhetschefer för sakverksamheten och med chefen för informationsenheten. Utkast till handlingsplanen har kommunicerats i den utökade ledningsgruppen. Nationella sekretariatet för genusforskning har bistått med värdefulla synpunkter i arbetet.

En av avdelningscheferna har ett särskilt ansvar för frågan i Boverkets Ledningsgrupp. Enhetscheferna har det operativa ansvaret för genomförandet av verksamheterna. Staben ansvarar för verksamhetsplaneringen och för att jämställdhetsfrågan är en del av denna och i uppföljningen av verksamheten.

4.2 Myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering hittills

Boverkets tidigare regeringsuppdrag kring jämställdhet och fysisk planering

Redan 1994 fick Boverket i uppdrag av regeringen att studera markanvändning, bebyggelse- och rumslig utveckling ur ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget resulterade 1996 i rapporten **Hela Samhället – Jämställdhetsaspekter på fysisk planering och byggd miljö**. Uppdraget genomfördes i samarbete med Naturvårdsverket, NUTEK, Glesbygdsverket, Nordplan och Svenska Kommunförbundet.

Jämna steg – checklista för jämställdhet i fysisk planering 2006 var nästa rapport. Den kan ses som en vägledning för kommunala förtroendevalda och planerare samt tjänstemän inom länsstyrelserna. Checklistan bygger på fem länsstyrelser checklistor.

I samverkan med länsstyrelserna har Boverket under åren 2008–2013 haft regeringens uppdrag att främja ett utvecklingsarbete för att stärka tryggheten i stads- och tätortsmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv. Projektet gavs benämningen **Tryggt och jämnt**. Uppdraget resulterade i en mängd olika produkter, såsom en internationell studie över hur andra länder arbetar med att stärka tryggheten ur ett jämställdhetsperspektiv, seminarier, konferenser, ekonomiskt stöd på sammanlagt drygt 34 miljoner till 127 projekt runt om i landet samt fem skrifter. Dessa beskriver hur man kan arbeta med trygghet och samtidigt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på frågan. En utvärdering har häfter gjorts av effekterna av stödet.

Boverkets arbete med jämställdhetsintegrering 2011 och 2012

Hösten 2011 beslutade Boverkets generaldirektör, GD, om en särskild satsning för att lyfta fram jämställdhetsaspekter i myndighetens kärnverksamhet samt att utveckla medarbetarnas kunskaper om arbete med jämställdhetsintegrering. Som stöd i arbetet anlät Boverket en jämställdhetskonsult.

Det första steget var att utveckla medarbetarnas kunskap om de jämställdhetspolitiska målen, genusteori och jämställdhetsintegrering som metod. Arbetet startade med en upptakt för hela Boverkets personal i form av en ”ögonöppnande” teaterföreställning. Föreställningen filmades och kunde ses igen som inspiration i det fortsatta arbetet. Häfter genomfördes utbildningar av chefer och medarbetare. Begreppet jämställdhet behandlades och föreläsningar ingick om genusteori och metoder för jämställdhetsintegrering. Varje enhet identifierade en aktivitet som de skulle genomlysa ur jämställdhetssynpunkt. Den analysmetod som användes anpassades efter den valda aktiviteten.

Arbete under 2013 och 2014

Jämställdhetsintegrering i myndigheter, JIM1

Regeringen gav 18 statliga myndigheter i uppdrag att under 2014 bedriva ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Boverket är en av de 18. Handlingsplaner skulle upprättas för arbetet. Boverket tog fram ”Handlingsplan för jämställdhetsintegrering på Boverket 2014” (dnr 2010-2487/2013). Regeringen fördelade medel till myndigheterna för genomförandet av planerna. Boverket fick del av dessa pengar.

Utvecklingsprojekt för Jämställda offentliga miljöer

2014 fick Boverket i uppdrag av regeringen att fördela ett ekonomiskt stöd till utvecklingsprojekt för Jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter. Stödet söks hos Boverket. Ansökan om stöd måste ha kommit in till Boverket senast den 31 mars 2016. Stöd kan lämnas till åtgärder som avses att slutföras senast den 1 november 2016. Ansökningarna prövas en gång per år under 2014–2016. Hittills har 19 projekt fått stöd. Intresset för stödet är stort och bredden i ansökningarna ger goda förutsättningar för att få fram erfarenheter till stöd för fortsatt utvecklingsarbete.

Seminarium om jämställdhetsperspektiv i översiktsplaneringen

Under hösten 2014 anordnade Boverket, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Länsstyrelsernas sakkunniga i jämställdhet en gemensam workshop kring hur jämställdhetsperspektivet kan integreras i översiktsplaneringen. Deltagare var representanter för Boverket, SKL, länsstyrelser, regioner och kommuner.

Genomförandet av Boverkets Handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2014

Arbetet har bedrivits i enlighet med planen och resultatet sammanfattas i en rapport (dnr 2010-394/2014). Arbetet med jämställdhetsintegrering 2014 har gett många resultat både vad gäller identifierade kopplingar till jämställdhet i verksamheten och ökade kunskaper om jämställdhetsintegrering. Det ekonomiska stödet från regeringen gav Boverket möjlighet att förstärka sin kompetens med genusvetare. Detta gjorde det möjligt att bedriva ett brett utvecklingsarbete. Centrala metoder har varit normkritik och genusanalys.

Handlingsplanens aktiviteter har stor bredd. De berör samtliga kärnområden i Boverkets myndighetsuppdrag – planering, byggande och boende. Delar av verksamhetslednings-systemet har analyserats. Ett utkast till modell har tagits fram för remissarbetet. Boverket hämtar årligen information från tre större enkäter – bostadsmarknadsenkäten, plan- och byggenkäten samt miljömålsenkäten. Ett analysarbete har påbörjats, som syftar till att se till att jämställdhetsperspektivet utvecklas i samtliga led, från framtagande av enkäterna till bearbetning av resultaten. Användning av könsuppdelad statistik är ett nödvändigt verktyg i arbetet för jämställdhet. Boverket behöver utveckla sina arbetssätt så att dessa möjligheter tas tillvara. Lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. har studerats ur ett jämställdhetsperspektiv i samband med en bredare lagöversyn. Språkanalyser har genomförts av några kapitel av Boverkets byggregler (BBR) och av kapitel ur PBL Kunskapsbanken, som är en webbtjänst för att sprida vägledningsmaterial om plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Ett antal exempel har tagits fram, som visar olika sätt att arbeta med jämställdhet i den byggda miljön. En jämställd byggd miljö kan handla om vilka formella och informella rättigheter och möjligheter personer av olika kön har när det gäller att vistas i en viss miljö. Det kan handla om tillgången till miljön och om att känna sig bekväm där. Det kan även handla om att ha kunskap och insikt i hur en miljö kan användas och om att en person ska vara fri från kränkningar när personen vistas i den.

Jämställd kommunikation är ett område som Boverket arbetat specifikt med. Exempel på detta är den bildanalys som genomfördes för Boverket nya webbplats, normkritisk analys av den publika bildbanken, revidering av texter i kommunikationsstrategin och den grafiska profilen. Till stora delar har arbetet lett till att det nu finns en gemensam bas när det gäller jämställdhet och bilder.

Arbete under 2015

Regleringsbrev 2015

Uppdrag 10. Följa och analysera effekter av förändringar i hyreslagstiftningen m.m.

Boverket ska fortsätta att löpande följa upp tillämpningen av lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och de förändringar i hyreslagen (12 kap. jordabalken) respektive hyresförhandlingslagen (1978:304) som trädde i kraft den 1 januari 2011. Effekterna och konsekvenserna av denna omreglering ska följas av Boverket med sikte på en framtida utvärdering. Boverket ska följa hur förändringarna tillämpas av de olika aktörerna på bostadshyresmarknaden, men också rättstillämpningen. Analysen ska göras mot bakgrund av motiven till omregleringen och till hur bostadshyresmarknaden påverkats. Boverket ska uppmärksamma regeringen på eventuella omedelbara problem till följd av brister i lagstiftningen eller i tillämpningen av lagen. Boverket ska även följa och redovisa hur de kommunala bostadsföretagen arbetar med sociala frågor och allmännyttiga aspekter inom ramen för sin verksamhet. Därutöver ska Boverket följa och redovisa i vilken utsträckning och i vilka former som de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen erbjuder hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget, varvid även hyresgästperspektivet ska beaktas. Genomgående ska Boverket i sin uppföljning och redovisning studera såväl de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen som kommunala bostadsstiftelser. I relevanta delar av uppdrag ska ett jämställdhetsperspektiv anläggas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet

(Näringsdepartementet) senast den 31 mars 2015. De delar av uppdraget som handlar om sociala frågor och allmännyttiga aspekter samt boendeflytande ska dock redovisas senast den 31 oktober 2015.

Resultaten är på väg in och kommer att sammanställas inom kort.

Uppdrag 15. Stöd till regeringens arbete med forskning och innovation

Boverket ska med utgångspunkt i vad myndigheten observerat i sitt löpande arbete och i samband med särskilda uppdrag redovisa och motivera vilka kunskapsbehov och kunskapsluckor som myndigheten bedömer vara av störst strategisk betydelse inom myndighetens verksamhetsområde. Boverket ska ange om de frågor man prioriterar har relevans ur ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 april 2015.

Uppdraget redovisades i rapporten 2015:22, Kunskapsbehov – stöd till regeringens arbete med forskning och innovation, dnr 214/215. Boverket tar utgångspunkt i myndighetens nuvarande tre målområden för verksamheten: Fungerande bostadsmarknad, Hållbara städer och Hållbara byggnader. De observerade kunskapsbehoven inom dessa områden har grupperats under tolv olika rubriker. Jämställdhetsperspektivet har relevans inom följande framtagna områden: Bostadsmarknadens funktionssätt, Efterfrågan och bostadsförsörjning, Urbaniseringsprocessens utmaningar för samhällsplaneringen, Metoder för integrerad samhällsplanering, Samhällsbyggnad och segregation, Problematisering av social hållbarhet, Den urbana miljöns utformning och effekterna på livskvalitet, Säkerhet och hälsa, Byggreglers effekt på byggnaders utformning, samt Inomhusmiljön och bostadens utformning.

Områdena Bebyggelseplanering som minskar miljö- och klimatbelastning och förbättrar anpassningen till ett ändrat klimat, Effektivisering av komplexa och omfattande byggregler samt Miljö- och klimatpåverkan bedöms inte ha särskild relevans ur ett jämställdhetsperspektiv.

Urbant utvecklingsarbete

Boverket ska delta i det urbana utvecklingsarbetet som samordnas regionalt av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skånes och Kronobergs län, främst genom att sprida kunskap som kan bidra till en positiv utveckling i berörda stadsdelar. Boverket ska medverka till att kunskapsutbyte mellan kommuner och andra relevanta aktörer kommer till stånd. Boverket ska tillsammans med relevanta aktörer visa på betydelsen av god byggd miljö med goda närmiljöer för hälsa, fysisk aktivitet och social samvaro. Ett jämställdhetsperspektiv ska anläggas i arbetet.

Från och med 2012 har Boverket en samordnande roll i det urbana utvecklingsarbetet – regeringens satsning för att minska utanförskapet i 15 utvalda stadsdelar/bostadsområden. 2015 avrapporterades uppdraget i en slutrapport. Slutrapporten innehåller en översikt av de kunskapsuppbyggande insatserna; den kunskapspridning som Boverket medverkat i och de resultat som framkommit.

Samverkan har skett med länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skånes och Kronobergs län främst genom att sprida kunskap som kan bidra till positiv utveckling i berörda stadsdelar. Ett jämställdhetsperspektiv har funnits med i arbetet.

4.3 Myndighetens befintliga jämställdhetsuppdrag

Boverkets uppdrag och mål kopplat till jämställdhet

Boverket är förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse, boende och bostadsfinansiering. Boverket ansvarar också för den centrala administrationen av statliga stöd och bidrag inom sitt verksamhetsområde.

Boverkets instruktion

I 3 § förordningen (2012:546) med instruktion för Boverket, anges bland annat att verket särskilt ska beakta de konsekvenser som verkets beslut och verksamhet kan få för funktionshindrade, barn, ungdomar och äldre samt för integration, boendesegregation, folkhälsa och jämställdhet.

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagens bestämmelser syftar till att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Stöd till jämställda offentliga miljöer

Boverket har sedan 2014 ansvar för att fördela stödet till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter (Förordning SFS 2013:1102). Hittills har stöd delats ut till 19 projekt. Stöd kan sökas för fysiska och/eller strategiska och metodutvecklande åtgärder i form av integrering av ett tydligt jämställdhetsperspektiv exempelvis i gestaltning av mötesplatser och stråk, såväl inom- som utomhus. Stödet är öppet för en bred krets av möjliga stödmottagare, exempelvis kommun, landsting, huvudmän för kollektivtrafik, fastighetsbolag, privatpersoner, föreningar, skolor och högskolor.

Pågående uppdrag i regleringsbrevet för 2015 med särskilt uttryckt begäran om att synliggöra jämställdhetsperspektivet

Uppdrag 3. Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering

Boverket ska med utgångspunkt i innehållet i rapporten Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering (Rapport 2011:17) utarbeta förslag till ett antal konkreta och uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering. I uppdragets genomförande ska jämställdhetsperspektivet synliggöras. Uppdraget, som ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 november 2015, ska genomföras efter samråd med länsstyrelserna, andra berörda myndigheter, aktörer med regionalt utvecklingsansvar och andra berörda regionala organ.

Uppdrag 17. Uppföljning av bidrag till allmänna samlingslokaler

Boverket ansvarar för det statliga stödet Bidrag till allmänna samlingslokaler, som är uppdelat i investeringsbidrag respektive bidrag för verksamhetsutveckling, se förordning (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler. Boverket ska redovisa vilka ungdomsverksamheter som fått bidrag för verksamhetsutveckling under 2015, redovisa ungdomsverksamheternas geografiska lokalisering samt göra en uppföljning av hur ungdomsverksamheterna har utvecklats genom stödet. Av redovisningen ska framgå om verksamheterna främst är inriktade på flickor/unga kvinnor, pojkar/unga män eller ungdomar av båda könen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet och Utbildningsdepartementet) senast den 31 mars 2016.

4.4 Utvecklingsbehov

Ett antal frågor om jämställdhet har aktualiserats särskilt under 2015. Några områden har Boverket arbetat med under längre tid, men kan behöva utvecklas vidare, andra är nya. Som underlag ligger bland annat identifierade utvecklingsbehov i arbetet under 2014, samtal med samtliga enhetschefer, medarbetare i verket samt intryck från samarbetspartners, artiklar i fackpress och andra media. Medvetenheten och kunskapen om jämställdhetsfrågor har ökat i verket, vilket gör att inspirerande samtal förs vid de olika tillfällen som bjuds i vardagsarbetet.

Verksamhetsledningssystemet, VLS, har analyserats under 2014. Analysen har ännu inte genomförts för samtliga processer. Detta arbete behöver fullföljas. För de processer som gått igenom behöver arbetet slutföras. Modellen för remissarbetet behöver färdigställas. Det påbörjade analysarbetet av Boverkets tre basenkäter; bostadsmarknadsenkäten, plan – och byggenkäten samt miljömålsenkäten, behöver slutföras med syftet att se till att jämställdhetsperspektivet utvecklas i samtliga led; från framtagande av enkäterna till bearbetning av resultaten. Användning av könsuppdelad statistik är ett nödvändigt verktyg i arbetet för jämställdhet. Boverket behöver utveckla sina arbetssätt så att dessa möjligheter tas tillvara. Lagen om bostadsanpassningsbidrag har studerats ur ett jämställdhetsperspektiv. För att ta reda på om lagen tillämpas lika för kvinnor och män bör Boverket verka för att en kvalitativ kartläggning av bostadsanpassningsbidraget utifrån ett jämställdhetsperspektiv kommer till stånd.

Rutiner behöver skapas för att säkra att texterna i PBL Kunskapsbanken och i Boverkets byggregler kvalitetssäkras ur ett jämställdhets- och ett genusperspektiv. Som vägledande myndighet är det angeläget att Boverket har ny och relevant kunskap att basera sin verksamhet på samt att kunna sprida denna till bland annat byggsektorn. Det finns ett behov av att ta fram fler exempel i syfte att förstå kopplingar och samband mellan byggd miljö och jämställdhet ur ett intersektionellt perspektiv. Det finns behov av att fortsätta att synliggöra på vilket sätt verksamheten eventuellt är könskodad d.v.s. om det finns mer eller mindre synliga normer och vilka effekter verksamheten får för kvinnor och män. Det fortsatta utvecklingsarbetet bör genomsyras av en intersektionell analys. Metoder för detta behöver utvecklas. Utvecklingsarbetet bör fortsatt omfatta bild- och språkanalyser som regelbundet återkopplas till medarbetarna inom respektive verksamhetsområden och enheter.

Ett mål är att jämställdhet ska talas om som ett kunskapsområde och att baskunskaperna ska öka genom påbyggnadsutbildningar. Övningar i att se kopplingar till jämställdhet i den egna verksamheten är ett effektivt verktyg för att uppnå en fördjupad insikt i frågan.

5. Jämställdhetsperspektiv på myndighetens uppdrag och mål

5.1 Myndighetens kärnuppdrag

Boverket har ett brett myndighetsansvar för frågor om byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse samt boende och bostadsfinansiering. Människans livsmiljö står i centrum för verksamheten och därmed är medvetenhet och kunskap om genusperspektiv en nyckelfaktor.

Boverkets uppdrag sätter människan i centrum för verksamheten; såväl människorna i dagens samhälle, som för kommande generationer. Boverket tar fram föreskrifter, vägledningar, kunskapsunderlag och information inom verkets ansvarsområden.

Boverkets vision: Myndighet för samhällsbyggande i världsklass

Boverkets strategiska mål

De strategiska målen anger vilka effekter i samhället Boverket vill att verkets verksamhet uppnår inom de olika målområdena på tre års sikt. De strategiska målen är generaldirektörens uppdrag till avdelningscheferna. Då Boverket som myndighet arbetar med jämställdhetsintegrering som strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen har de strategiska målen förtydligats ur ett jämställdhetsperspektiv.

Anm. Boverket arbetar just nu med att omformulera de strategiska målen. Dessa kommer att beslutas i samband med beslut om verksamhetsplanen för 2016.

Målområde: Hållbara städer

Strategiskt mål:

Ökad samordning och ett nationellt helhetsperspektiv i samhällsbyggandet.

Etappmål:

- Vi driver på arbetet för ett hållbart samhällsbyggande med fokus på förtätning, vatten och goda ljudmiljöer.
- Vi bidrar till att utveckla den regionala samordningen som en förutsättning för hållbara städer och landskap.
- Vårt kunskapsunderlag skapar bättre förutsättningar för att driva på utvecklingen mot byggnader med låg miljö- och klimatpåverkan.
- Effektiva styrmedel för en god livsmiljö.

Strategiskt mål:

Ökad attraktivitet i miljonprogramsområdena

- för kvinnor och män, flickor och pojkar på lika villkor.

Etappmål:

- Vi bidrar till att lyfta fram framgångsfaktorer och att åtgärda hinder för att förbättra förutsättningarna för stadsdelar med stora utmaningar.

Målområde: Fungerande bostadsmarknad

Strategiskt mål:

Ökad rörlighet på bostadsmarknaden och bättre nyttjande av beståndet

- för kvinnor och män, flickor och pojkar på lika villkor.

Etappmål:

- Vi ger förslag till åtgärder för särskilda gruppers boende.
- Vi stödjer den regionala nivån som förutsättning för en jämställd fungerande bostadsmarknad.

Strategiskt mål:

Ett ökat bostadsbyggande

- som har både kvinnors och mäns, flickor och pojkars situation i åtanke.

Etappmål:

- Vi bidrar till att korta tiden från idé till färdig byggnad.
- Vi verkar för att PBL- lagstiftningen utvecklas i takt med samhällets behov.
- Vi tar bort hinder för bostadsbyggande.
- Vi utvecklar en gemensam syn på effektiv tillsyn och tillämpar den.

Målområde: Hållbara byggnader**Strategiskt mål:**

Minskad energianvändning i befintliga byggnader

- som har både kvinnors och mäns, flickor och pojkars situation i åtanke.

Etappmål:

- Byggnaders energiprestanda har ett urskiljbart värde på fastighetsmarknaden.
- Vårt kunskapsunderlag skapar bättre förutsättningar att leverera relevanta analyser av bra kvalitet på kort tid.

Målområde: Effektiv statsförvaltning**Strategiskt mål:**

Förenkla medborgarnas och företagens vardag

- som har både kvinnors och mäns, flickor och pojkars situation i åtanke.

Etappmål:

- Vi arbetar med och kommunicerar på ett inkluderande sätt genom boverket.se.

Strategiskt mål:

Rätt kvalitet till rätt kostnad och en attraktiv arbetsplats

- en kvalitet som beaktar både kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov, efterfrågan och erfarenheter
- en attraktiv arbetsplats för både kvinnor och män.

Etappmål:

- Verksamhetsledningssystemet, VLS, är certifierbart och jämställdhetsintegrerat.
- Vi blir effektivare genom ett mobilt arbetssätt och en ökad digitalisering.
- Vi har ett tydligt och jämställt ledar- och medarbetarskap.

5.2 Jämställdhetsperspektiv på kärnuppdraget

Effektmål för utvecklingsarbetet med jämställdhetsintegrering är att verksamheten bidrar till att uppfylla de nationella målen om jämställdhet. De verktyg som Boverket använder för styrning och uppföljning av verksamheten ska vara analyserade och reviderade så att genusfrågan synliggörs. Detsamma gäller verktyg för faktainsamling och synpunkter, såsom genom statistik, enkäter och i remisser. Rutiner ska skapas i verksamhetsledningssystemet, VLS, så att texter och bilder kvalitetssäkras ur ett genusperspektiv i Boverkets vägledningar; PBL Kunskapsbanken och Boverkets

författningssamling. Utbildningar och erfarenhetsutbyte ska ske kontinuerligt i verket med målet att jämställdhet ska talas om som ett kunskapsområde och att baskunskaperna ska öka genom påbyggnadsutbildningar. Boverket ska fördela bidrag jämställt och ge ett likvärdigt bemötande till alla.

6. Genomförande

6.1 Organisering och styrning

Samordningsgrupp, kommunikationsplan och delaktighet

En brett sammansatt nätverksgrupp för jämställdhetsintegrering kommer att vara knuten till en av avdelningscheferna. Avdelningschefen, AC, rapporterar till ledningsgruppen vid varje uppföljningstillfälle. AC är också beslutande efter avstämning med övriga avdelningschefer.

En intern kommunikationsplan ska upprättas i syfte att göra arbetet känt samt öka kunskapen och utbytet av erfarenheter i hela organisationen. Hela personalen ska känna sig delaktiga i utvecklingsarbetet.

Resurser kommer att avsättas för verksamheten i samband med verksamhetsplaneringen.

Utbildningar och övningar i jämställdhet och intersektionalitet ansvarar personalenheten för, tillsammans med informationsenheten. Genusvetare bistår med sin kompetens där detta behövs.

6.2 Kompetensförsörjning

Kompetenshöjande insatser ska regelbundet genomföras i verket, för nyanställda, för chefer och vid vissa tillfällen för hela personalen. Verket kommer att delta i den kompetensutveckling som erbjuds från Nationella sekretariatet för genusforskning.

6.3 Samverkan

Samverkan pågår med länsstyrelsernas sakkunniga i jämställdhet inom arbetet med Jämställda offentliga miljöer.

Samverkan är önskvärd med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, angående planeringsprocessen enligt plan- och bygglagen, och med länsstyrelsernas sakkunniga i jämställdhet angående Boverkets basenkäter.

Ett samarbete med Sveriges Byggindustrier, Byggnads och Byggcheferna är önskvärd i frågan om hur kulturen inom byggsektorn kan bli mer jämställd.

Med Sveriges Arkitekter önskas ett samarbete med att arrangera en tävling för arkitektstuderande om ”Jämställt byggande” vad avser byggnadernas utformning.

6.4 Uppföljning och utvärdering

Uppföljningsprocessen

Uppföljning av verksamheten sker i den ordinarie uppföljningsprocessen, där uppföljningen av att jämställdhetsintegrera verksamheten utgör en del.

Metoder för att följa upp utvecklingen av arbetet med jämställdhetsintegrering behöver utvecklas. En start kan vara att följa upp utbildningen i genus, jämställdhetsintegrering och intersektionalitet. Hur många har blivit utbildade? Återkommande utbildningstillfällen? Tillgängligt undervisningsmaterial?

6.5 Hållbarhet och lärande

Boverket har tagit fram förslag till hur Kommunikationsstrategin och grafiska profilen kan jämställdhetsintegreras. När detta genomförts ger det en gemensam bas som stöd i kompetensutveckling av personalen om genusmedvetet språk och bildval. Utbildningar om genus och jämställdhetsintegrering kommer att finnas för chefer, nyanställda och all personal vid återkommande tillfällen. Härigenom kommer kompetensen i verket att byggas upp kontinuerligt.

6.6 Utvecklingsarbetets förutsättningar

Boverket har goda förutsättningar att nå uppsatta mål. Det fleråriga utvecklingsarbetet har lett till en stor grundförståelse för frågan i verket. Kontinuerlig kunskapsuppbyggnad kan ske genom att skapa återkommande utbildningstillfällen och erfarenhetsutbyte för chefer och medarbetare.

7. Mål- och aktivitetslista

EFFEKTMÅL 1		
Boverkets verksamhet bedrivs så att den ger likvärdig nytta för alla medborgare oberoende av kön		
RESURSER	AKTIVITET	RESULTATMÅL
	1 Verktyg och metoder	
1.1 2016–2018 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten	Verksamhetsledningssystemet (VLS) jämställdhetsintegreras genom att ändra befintliga processer och stöddokument. Ändringarna behöver kompletteras med utbildning och handledning för medarbetare. Det fortsatta arbetet handlar om att: Kartlägga hur de resterande processerna som ännu inte genomlysts kan jämställdhetsintegreras.	Kartläggning av återstående processer.
	Fortsatt bearbeta och förankra modellen för en jämställdhetsintegrerad remisshantering.	Verktyg som gör att genusperspektivet beaktas i Boverkets verksamhet.
	Komplettera processerna i VLS med statistikhantering.	Sprida insikt om användningen av könsuppdelad statistik i arbetet för jämställdhet.
	Fullfölja jämställdhetsintegrering av processerna i VLS för konsekvensutredningar i samband med föreskrifter, allmänna råd och större regeringsuppdrag.	Verktyg som gör att genusperspektivet beaktas i Boverkets verksamhet.
	Komplettera befintliga checklistor i verksamhetsledningssystemet så att de uppfyller kraven för "Jämställda och normkritiskt granskade arrangemang".	Verktyg som gör att genusperspektivet beaktas i Boverkets verksamhet.

1.2 2016–2017 Genomgång och prioritering av dokumenten ska göras 2015. Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Analysera Boverkets styrdokument och policies ur ett jämställdhets- och ett intersektionellt perspektiv.	Styrdokument och policies med hög kvalitet.
1.3 2015–2017 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Komplettera Boverkets tre basenkäter (plan- och byggenkäten, bostadsmarknadsenkäten och miljömålsenkäten) med frågor om jämställdhet samt kvalitetssäkra enkätanalyserna så att jämställdhetsperspektivet finns med i relevanta delar. Arbetet är påbörjat under 2014. Arbetet kan eventuellt ske i samarbete med länsstyrelsens sakkunniga i jämställdhet.	Verktyg/metoder som gör att genusperspektivet beaktas i Boverkets verksamhet.
1.4 2015–2018 Prio 1 Extra resurser krävs	Analysera Boverkets ansökningsblanketter för stöd och bidrag, ur ett jämställdhetsperspektiv.	Verktyg som visar att genusperspektivet beaktas i Boverkets verksamhet.
1.5 2016–2017 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Att under en period genomföra en analys av Svarstjänsten, där någon med genuskunskap är "medlyssnare" vad avser jämställdhet och genus.	Hög kvalitet i tjänsten.
1.6 2015–januari 2018 Prio 1 Kompetensstöd behövs från Nationella sekretariatet eller annan genusvetare. Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten	Återkommande dialog om innebörden av att "inta ett jämställdhetsperspektiv" i samband med verksamhetsårets start; nytt regleringsbrev.	Gemensam förståelse om den konkreta innebörden.

EFFEKT MÅL 2		
Att Boverket i sin kommunikation bidrar till att nå de jämställdhetspolitiska målen		
RESURSER	AKTIVITET	RESULTATMÅL
	2 Information och utbildning	
2.1 2015–2016 Prio 1	Ta fram en intern kommunikationsplan för jämställdhetsintegrering i Boverkets kärnverksamhet.	En kommunikationsplan som även kan användas externt.
2.2 2015–2016 Prio 1 Kompetensstöd behövs från Nationella sekretariatet eller annan genusvetare.	Ta fram ett material om jämställdhetsintegrering, intersektionalitet och normkritiskt tänkande för enhetscheferna, som stöd i deras diskussioner på enheterna.	Stödmaterial om genus, jämställdhet, intersektionalitet, normer och normkritiskt tänkande. Höjd kompetens hos medarbetarna. Att använda kunskap om könsnormer och könsmakt för att se andra normer.
2.3 2016–2018 Info planerar och genomför en serie frukostmöten. Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Frukostmöten om: – <i>Jämställt språk</i> vid återkommande tillfällen. Uppföljande möten och återkoppling, med stöd av genusvetare, till grupper/enheter med skrivansvar i PBL Kunskapsbanken och Boverkets byggregler. – <i>Jämställt bildspråk</i> med hjälp av "Genusfoto-grafen". Använda delar av de program som sändes på SVT vintern/våren 2015.	Höjd kompetens hos medarbetarna.
2.4 2015–2016 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Värdegrundsarbets koppling till arbetet med jämställdhetsintegrering analyseras i syfte att ta vara på möjligheterna till synergieffekter mellan dessa arbeten.	PM som synliggör kopplingarna. Underlag för planering av arbetet.
2.5 2015–2018 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten	Utbildning i genuskunskap genomförs vid introduktion av nyanställda chefer och övriga medarbetare.	Att jämställdhet talas om som ett kunskapsområde och att baskunskaperna ökar samt att Boverkets personal uppnår en fördjupad insikt i frågan.

	Återkommande kompetens-utveckling för chefer och övriga medarbetare i jämställdhetsintegrering av verksamheten genom påbyggnadsutbildningar. Övningar i att se kopplingar till jämställdhet i den egna verksamheten är ett effektivt verktyg.	
2.6 2015–2018 Prio 1 Utbildningsdagar med stöd av SCB. Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Återkommande utbildning i Jämställdhet och statistik för medarbetarna.	Höjd kompetens och ökad kännedom om möjligheter och utbud av statistik.
EFFEKT MÅL 3 Uppnå en tillämpning av regelverken som är lika för alla oavsett kön		
RESURSER	AKTIVITET	RESULTATMÅL
	3 Planering	
3.1 2015–2016 Prio 1 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Att inom "PBL Kompetens" belysa jämställdhetsperspektivet. Regeringsuppdraget pågår under perioden 2014–2016. Detta gäller närmast i arbetet med att ta fram modulerna: - för effektiv och kvalitativt god kommunal översiktsplanering enligt plan- och bygglagen - för barns och ungas utemiljö	Höjd medvetenhet om betydelsen av genus och därmed högre kvalitet i planerna. Bättre planer/miljö för alla.
3.2 Hösten 2017–2018 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Bygga upp och vidareutveckla erfarenheter om jämställda offentliga miljöer. Uppföljning av projekt som fått stöd från Boverket ska redovisas till regeringen senast juni 2017.	Jämställda offentliga miljöer. Höjd kompetens i frågan. Erfarenheter och goda exempel är kända.

Extra resurser krävs t.ex. i form av arbete av studerande.		
3.3 Hösten 2017–2018 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten. Extra resurser krävs t.ex. i form av arbete av studerande.	Följa upp utvecklingen av 3-4 projekt från "Tryggt och Jämnt", som handlar om planeringsprocessen, ur ett jämställdhetsperspektiv.	Höjd kompetens i frågan. Erfarenheter och goda exempel från projekten är kända.
3.4 2015–2016 Prio 1 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Exempelsamling om förtätning av bebyggelsen håller på att tas fram. Att på något sätt belysa jämställdhetsperspektivet och intersektionalitet i skriften.	Skrift som är klar februari 2016. Höjd medvetenhet om frågan.
	4 Boende	
4.1 2016 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Att gå vidare med en analys av resultaten från de frågor om jämställdhet som ställts i enkäten om "Allmännyttan" i det genomförda uppdraget från regeringen.	Bättre boende för alla.
4.2 2015 Prio 1 Kvalitetssäkring av jämställdhetsperspektivet i vägledningen behövs.	Att jämställdhetsaspekten beaktas i Boverkets vägledning för kommunernas arbete med riktlinjer för bostadsförsörjningen.	Kommunernas riktlinjer innehåller ett genusperspektiv.
4.3 2016–2017 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Att göra en analys av situationen angående könsfördelningen bland intygsgivare. En behörig intygsgivare granskar ekonomiska planer för bostadsrättsföreningar och bedömer om bostadsprojekt är ekonomiskt hållbara.	Hög kompetens hos intygsgivarna.

	5 Byggnade	
5.1 2016–2018 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Kulturen inom byggsektorn. Att tillsammans med Sveriges Byggindustrier, Byggnads och Byggcheferna undersöka och lyfta fram arbetet för jämställdhet inom byggsektorn. Ett sätt kan vara att göra intervjuundersökningar inom de stora branschföretagen.	Ökad kunskap om jämställdhetsperspektivet inom byggsektorn.
5.2 Hösten 2016–2017 Resurser planeras in i den ordinarie planeringsprocessen för verksamheten.	Att initiera en tävling för arkitektstuderande, tillsammans med Sveriges Arkitekter om jämställt byggande.	Ökad kunskap om jämställdhetsperspektivet i byggsektorn. Nya idéer vad avser byggnaders utformning.
EFFEKT MÅL 4 Ny kunskap som på bästa sätt bidrar till att nå de jämställdhetspolitiska målen		
RESURSER	AKTIVITET	RESULTATMÅL
	6 Forskning och utveckling	
6.1 Arbetet bör utföras genom forskningsorgan.	Att fortsätta och fördjupa det påbörjade arbetet inom ramen för den avslutade översynen av lagen om bostadsanpassningsbidrag. För att ta reda på om lagen tillämpas lika för alla, oavsett kön, bör Boverket verka för att en kvalitativ kartläggning av bostadsanpassningsbidraget utifrån ett jämställdhetsperspektiv kommer till stånd.	Lagen och dess tillämpning är lika för alla, oavsett kön.
6.2 Arbetet bör utföras genom forskningsorgan.	Att undersöka vad frågan om det ökade kvarboendet och omhändertagande i det egna hemmet betyder för jämställdheten.	Ny kunskap som kan påverka beslut om lämpligt boende.
6.3 Arbetet bör utföras genom forskningsorgan.	Att undersöka offentliga byggnaders inomhusmiljöer ur ett jämställdhets- och ett intersektionellt perspektiv. Urvalet kan vara offentliga byggda mötesplatser, såsom förskolor och skolor, fritids, bibliotek, träningsanläggningar och andra samlings lokaler.	Ökad kunskap om jämställdhetsperspektivet i byggsektorn.

8. Bilagor

Bilaga 1

De jämställdhetspolitiska målen

Nationellt mål

Det övergripande nationella målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Fyra delmål finns till det övergripande målet:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
2. Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
3. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Begreppsförklaringar

Jämställdhetsintegrering

Sedan 1994 är jämställdhetsintegrering den huvudsakliga strategin för genomförande av jämställdhetspolitiken i Sverige. Strategin innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i allt beslutsfattande och av alla aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet, vilket i sin tur innebär att arbetet för att nå de jämställdhetspolitiska målen ska bedrivas på alla politikområden. Eftersom jämställdhet mellan kvinnor och män skapas där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas är tanken att jämställdhetsperspektivet måste finnas med i det dagliga arbetet. Strategin har vuxit fram för att motverka tendensen till att jämställdhetsfrågorna hamnar i skymundan eller sidoordnas andra politiska frågor och verksamheter. Ett ändamål med strategin är att säkerställa att verksamheter bedrivs så att de offentliga tjänster och den offentliga service som medborgarna får del av svarar lika väl mot kvinnors som mäns utgångspunkter och behov.

Genus

Genus är ett teoretiskt begrepp och analytiskt verktyg. Med begreppet genus avses de aspekter av kön som är socialt och kulturellt konstruerade, det vill säga de föreställningar, idéer och handlingar som formar våra sociala kön, det som kallas kvinnligt och manligt.

Jämställdhet

Jämställdhet gäller förhållandet mellan kvinnor och män och innebär att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det förutsätter samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter på livets alla områden.

Jämlikhet

Jämlikhet är ett vidare begrepp, som avser rättvisa förhållanden mellan alla individer och grupper i samhället och utgår ifrån att alla människor har lika värde oavsett kön, etnicitet religion, social tillhörighet med mera. Jämställdhet är en av de viktigaste jämlikhetsfrågorna.

Intersektionalitet

Intersektionalitet är ett teoretiskt och analytiskt begrepp som beskriver hur maktordningar kring till exempel kön, etnicitet, ålder, funktionalitet och sexualitet samverkar, när människor underordnas eller ges privilegier.

Diskrimineringsgrunderna

Diskrimineringsgrunderna är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Normer

Normer avser det "normala" eller godtagna beteendet i till exempel en social grupp, konvention eller praxis. Ett normsystem anger det normala mönster som individers handlingar bör överensstämma med. Normer kan delas in i rättsliga, ekonomiska, moraliska, etiska, tekniska etc.

Normkritik

Normkritik innebär att ställa kritiska frågor kring de normer som en verksamhet vilar på, för att upptäcka om vissa grupper ges större privilegier än andra.

Boverket är en av de 18 myndigheter som deltog i satsningen på jämställdhetsintegrering under 2014. Arbetet går nu vidare tillsammans med 40 andra myndigheter. I denna handlingsplan redovisas de aktiviteter som Boverket kommer att genomföra under perioden 2015–2018.

Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet ger myndigheterna stöd i arbetet.